

ABSOLUT LAVINDKOMSTGRÆNSE: HALVERING AF ANTALLET AF BØRN MED LAV INDKOMST SIDEN ÅR 2000

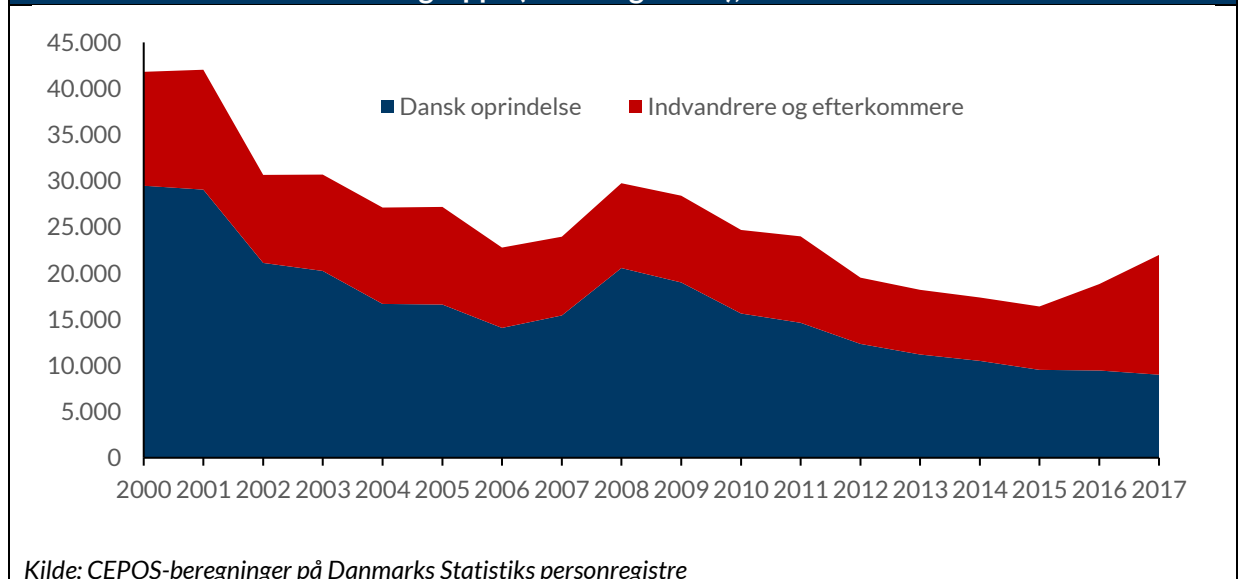
17-12-2018

AF CHEFØKONOM MADRS LUNDBY HANSEN (2123 7952) OG CHEFKONSULENT JØRGEN SLOTH BJERRE HANSEN

RESUMÉ

Det er blevet fremført, at antallet af fattige børn i Danmark nu udgør 65.000, og at det er det højeste antal nogensinde. Dette høje tal fremkommer imidlertid ved en relativ definition af fattigdom, som indebærer, at der vil være et uændret antal fattige, selvom alle får fordoblet deres indkomst (også dem med lave indkomster). CEPOS har på Danmarks Statistiks personregistre regnet på en absolut lavindkomstgrænse, som tager udgangspunkt i 50 pct. af medianindkomsten i år 2000 og derefter forhøjes med forbrugerpriserne. Anvender man denne absolutte lavindkomstgrænse (samt ser bort fra studerende og personer med formue over 100.000 kr.), er der 22.000 børn med lav indkomst i 2017. Det svarer til omtrent en halvering siden 2000, hvor der var 42.000 børn med lav indkomst, jf. figuren. Når antallet af børn med lave indkomster er faldet, så skyldes det bl.a., at de offentlige ydelser (herunder kontanthjælpen) er steget mere end inflationen og at flere er i arbejde og færre er på overførselsindkomst. Anvender man den absolutte lavindkomstgrænse, og ser på børn, der 3 år i træk er i lavindkomstgruppen, er der tale om 2.700 lavindkomst-børn i 2017 mod ca. 8.000 i år 2000, eller et fald på 2/3.

Antal børn i 1-års lavindkomstgruppe (absolut grænse), 2000-2017

Det er blevet fremført af AE-Rådet, at antallet af fattige børn i Danmark nu udgør 65.000, og at det er det højeste antal nogensinde¹. AE definerer et barn som fattig, hvis indkomsten er lav i bare 1 år. Der er imidlertid en stor grad af mobilitet i gruppen. 55 pct. af personerne i lavindkomstgruppen er ude igen efter 1 år og 73 pct. er ude efter 2 år. Desuden opererer AE-rådet med et relativt fattigdomsmål. Det indebærer, at der vil være et uændret antal fattige, selvom alle får fordoblet deres indkomst (også dem med lave indkomster). Dermed er der tale om et mål for uligheden, og ikke et mål for hvordan indkomsterne udvikler sig i bunden af indkomstfordelingen.

Ser man på udviklingen i antal børn under en absolut lavindkomstgrænse, er antallet nedbragt markant siden år 2000. I denne analyse er der regnet på en absolut lavindkomst-grænse, der tager udgangspunkt i 50 pct. af medianen mht. den disponible indkomst (indkomst efter skat) i 2000². Efter år 2000 forhøjes grænsen med forbrugerpriserne, så man hvert år kan købe de samme varer, hvis indkomsten svarer til lavindkomstgrænsen. Dvs. hvis alle indkomster fordobles, vil der komme færre under lavindkomstgrænsen. Sagt på en anden måde: Hvis realindkomsten (stigning i disponibel indkomst fratrukket prisinflation) vokser for alle, så falder antallet af personer under lavindkomstgrænsen³.

1-årig lavindkomstgruppe: Reduktion fra 42.000 børn i 2000 til 22.000 børn i 2017.

CEPOS har på Danmarks Statistiks personregistre regnet på denne absolutte lavindkomstgrænse. Anvender man denne absolutte lavindkomstgrænse og ser på børn i den såkaldte 1-årige lavindkomstgruppe (hvor studerende og personer med formue over 100.000 kr. er fjernet)⁴, er der 22.000 børn med lav indkomst i 2017. Det svarer til omtrent en halvering siden 2000, hvor der var 42.000 børn med lav indkomst, jf. figur 1. Når antallet af børn med lave indkomster er faldet, så skyldes det bl.a., at de offentlige ydelser (herunder kontanthjælpen) er steget mere end inflationen. Dvs. at overordnet kan personer på overførselsindkomster år for år købe flere varer. Der er dog delperioder der afviger fra trenden. F.eks. omkring finanskrisen og i 2016 og 2017, hvor antallet af lavindkomstpå personer er steget pga. integrationsydelsen og kontanthjælpsloftet. Herudover har den stigende beskæftigelse også flyttet personer ud af lavindkomstgruppen.

Der er sket en stigning i antallet af børn med lav indkomst siden 2015. Det skyldes alene en stigning blandt børn af indvandrere og efterkommere, hvilket skal ses i sammenhæng med

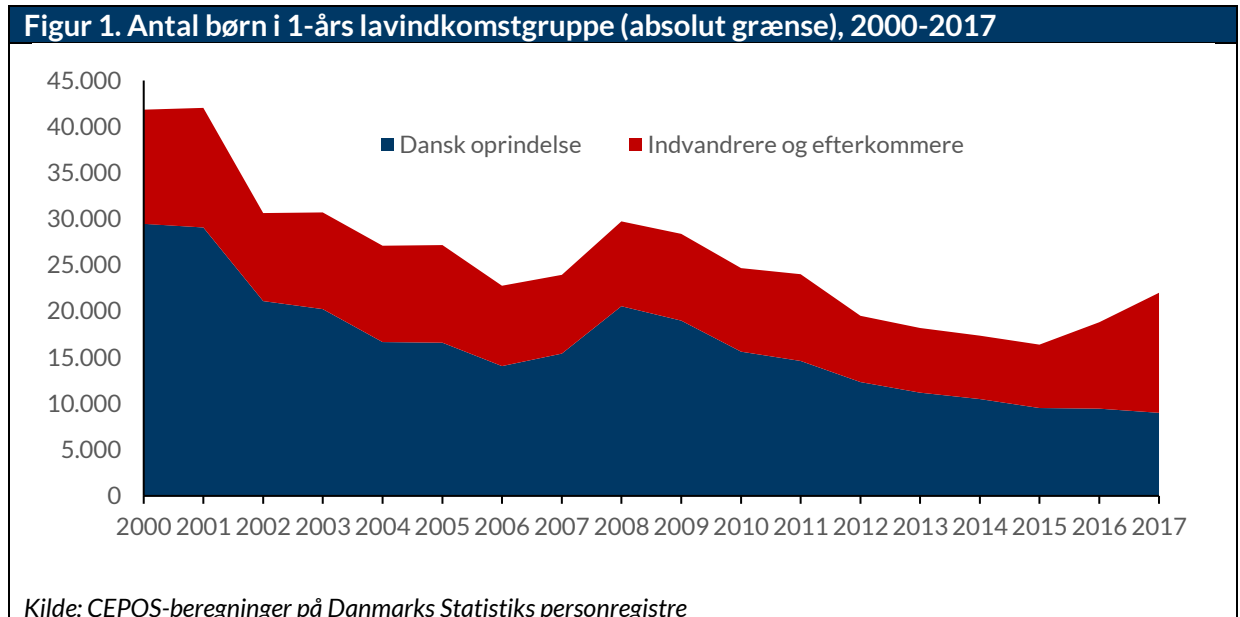
¹ Se AE-Rådet: "Sørgelig rekord: Der har aldrig været flere fattige børn", 3. december 2018

² Medianindkomsten er den disponible indkomst for den person, som er præcis midt i indkomstfordelingen. Dvs. den ene halvdel af befolkningen har en lavere disponibel indkomst end medianen, og den anden halvdel har en højere disponibel indkomst end medianen.

³ Det bemærkes, at denne lavindkomstgrænse med en fast grænse på 2000-niveau ikke er et udtryk for en absolut fattigdomsgrænse i den forstand, at man skal have dette beløb for ikke at være berørt af reel økonomisk fattigdom, dvs. hvor man fx ikke har råd til mad. Derimod tager beregningerne udgangspunkt i den relative fattigdomsgrænse i år 2000 og fremskriver denne med inflationen (som svarer til, hvad man omtrent ville fremskrive en absolut fattigdomsgrænse med).

⁴ Disse kriterier svarer til, hvad Thorning-regeringens ekspertgruppe om fattigdom anvendte.

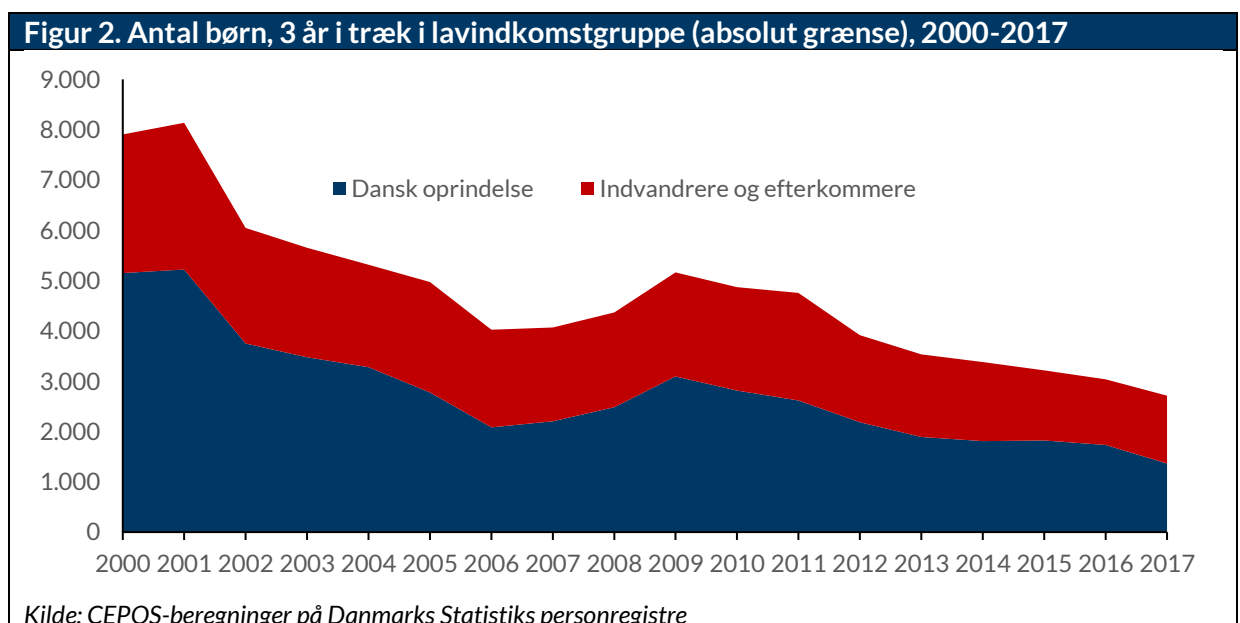
integrationsydelsens indførelse i 2015 samt kontanthjælpsloftet. For børn med dansk oprindelse er antallet i 2017 det laveste siden 2000.

3 år i træk i lavindkomstgruppe: Antal børn med lav indkomst nedbragt med 2/3 siden 2000

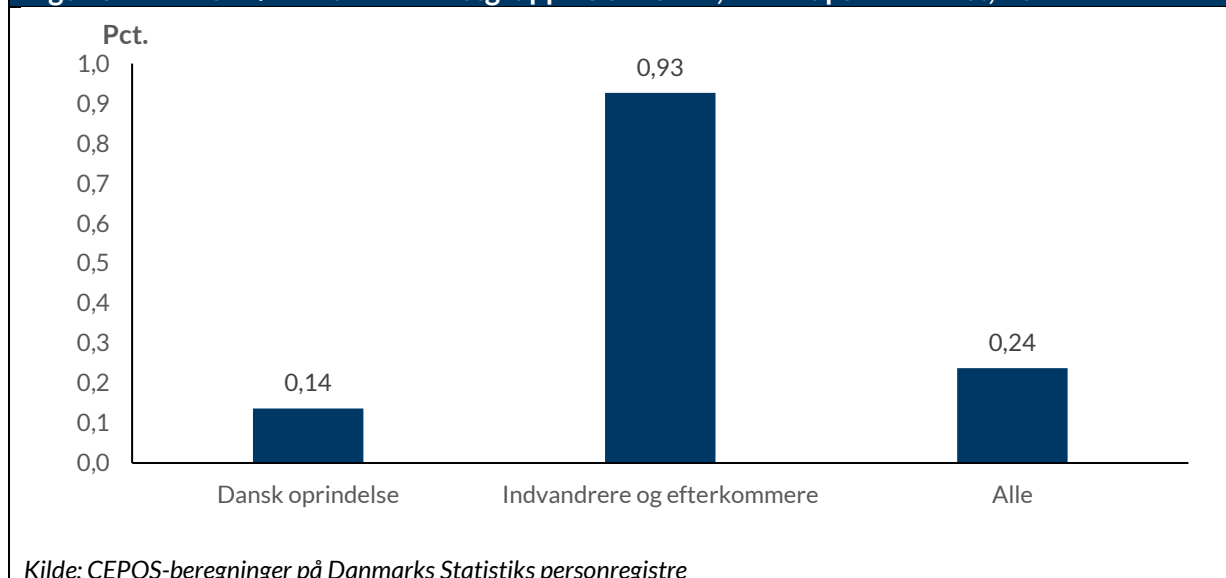
Ifølge Thorning-regeringens fattigdomsdefinition skal man være 3 år i træk i lavindkomstgruppen for at blive kategoriseret som relativt fattig (ud fra en erkendelse af at det ikke er et problem, hvis en person har lav indkomst et enkelt år).

Anvender man den absolutte lavindkomstgrænse og ser på børn, der 3 år i træk er i lavindkomstgruppen (hvor studerende og personer med formue over 100.000 kr. er fjernet), er der tale om 2.700 lavindkomst-børn i 2017 mod ca. 8.000 i år 2000. Dermed er antallet af børn med lav indkomst nedbragt med 2/3 siden 2000, jf. figur 2.

Niveauet i 2017 på 2.700 børn med lav indkomst er desuden det laveste nogensinde (og 1/20 af, hvad AE-Rådet opgør "børnefattigdommen" til i 2017). Det er kun 0,24 pct. af børnene, der er i lavindkomstgruppen i 2017 målt på denne måde. For børn af dansk oprindelse, er det 0,14 pct., dvs. 14 for hver 10.000 børn, jf. figur 3.

Figur 3. Andel af børn i lavindkomstgruppe 3 år i træk, fordelt på herkomst, 2017

Når man ser på børn, der har været i lavindkomstgruppen 3 år i træk, skal man være opmærksom på, at fx kontanthjælpsloft og integrationsydelse ikke har været i kraft i 3 år i 2017, og derfor endnu ikke er slået fuldt igennem på antallet af børn med lav indkomst 3 år i træk.

En succeshistorie, at færre børn har lav indkomst

Der er nogle, der gerne vil fremstille det som om, at der er sket en voldsom stigning i fattige børn. Men faktisk er der tale om det stik modsatte, jf. ovenfor: Der er færre og færre børn, der lever i familier med lave indkomster. Det skyldes, at der er vækst i samfundet, og at væksten kommer alle indkomstlag til gode. Det er en succeshistorie. Og hvis man gerne vil have mere af det, skal vi have mere vækst - ikke mere omfordeling, som hæmmer væksten.

Der er i øjeblikket meldinger om, at flere og flere søger om julehjælp, og at niveauet pt. er rekordhøjt⁵. Der kan være mange grunde til dette. Bl.a. kan forventningerne til det materielle i julen været steget over årene. Desuden kan det være blevet mere socialt acceptabelt at søge om julehjælp. Men den større søgning gennem mange år kan ikke skyldes, at flere med lav indkomst kan købe færre varer. Næsten alle grupper i samfundet - også dem med lavest indkomst - har haft et løft i levestandarden siden 2000.

⁵ Kilde: Kristeligt Dagblad, "Trods højkonjunktur er julehjælp på rekordniveau", 30. november 2018